

แบบรายงานสรุปผลการเข้ารับการพัฒนาความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘

เรียน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

ด้วย นายต่อศักดิ์ หลวงโพธา ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ สังกัด สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘ กรมพัฒนาที่ดิน ได้เข้ารับการพัฒนาความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล สำหรับบุคลากรภาครัฐ (TDGA E-learning) หลักสูตร มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard) หมวดหมู่ การใช้ประโยชน์และการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Utilization and sharing) เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๙ เป็นเวลารวมทั้งสิ้น ๓๐ นาที ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจัดโดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

จึงขอรายงานสรุปผลการพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหารในการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

๑.๒ เพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

๒. เนื้อหาและหัวข้อวิชา

๒.๑. Data Governance (ธรรมาภิบาลข้อมูล) คือกรอบการบริหารจัดการข้อมูลขององค์กร อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมตั้งแต่ต้นนโยบาย สิทธิ หน้าที่ ไปจนถึงกระบวนการจัดเก็บ การใช้ การเผยแพร่และการทำลาย เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลมีคุณภาพสูง ปลอดภัยและปฏิบัติตามกฎหมาย

๒.๒ องค์ประกอบของการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) ประกอบด้วย ๔ ส่วนสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างบทบาทหน้าที่ (ผู้มีส่วนได้เสีย) นโยบายและมาตรฐานข้อมูล (ทิศทางและข้อบังคับ) กระบวนการจัดการข้อมูล (ตลอดวงจรชีวิต) และมาตรการความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้องค์กรใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัยและโปร่งใส

๒.๒.๑ โครงสร้างบุคลากรและบทบาทหน้าที่ (People & Roles) การกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้มีส่วนได้เสียอย่างชัดเจน เพื่อให้ทราบว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบข้อมูลในส่วนใด

๑) เจ้าของข้อมูล (Data Owner) ผู้กำหนดนโยบายและชั้นความลับของข้อมูล

๒) ผู้ดูแลข้อมูล (Data Steward) ผู้บริหารจัดการชุดข้อมูล ควบคุมคุณภาพและจัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata)

๓) ผู้สร้างข้อมูล (Data Creator) และผู้ใช้ข้อมูล (Data User) ผู้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการจัดทำและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

๒.๒.๒ นโยบายและมาตรฐานข้อมูล (Data Policy & Standards) กรอบแนวทางที่องค์กรต้องกำหนดขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นมาตรฐานสากลภายในองค์กร

๑) นโยบายการเข้าถึงและใช้ข้อมูล กำหนดสิทธิว่าใครสามารถดู แก้ไขหรือแชร์ข้อมูลระดับใดได้บ้าง

๒) การจำแนกประเภทและชั้นความลับข้อมูล การแบ่งระดับข้อมูล เช่น ข้อมูลเปิดเผยได้ ข้อมูลภายในหรือข้อมูลส่วนบุคคล

๓) พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary) การกำหนดคำจำกัดความและรูปแบบโครงสร้างของชุดข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๒.๓ กระบวนการจัดการข้อมูล (Data Management Processes)

ครอบคลุมการบริหารจัดการข้อมูลตลอด วงจรชีวิตของข้อมูล (Data Lifecycle Management) ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงการทำลายทิ้ง

๑) การจัดทำและจัดเก็บ การสร้างหรือรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้อง

๒) การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Data Quality) ดูแลข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

๓) การจำแนกหมวดหมู่และการทำลาย การจัดเก็บอย่างเป็นระบบและการทำลายข้อมูลที่หมดความจำเป็นอย่างปลอดภัย

๒.๒.๔ มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัย (Security & Compliance) ระบบการปกป้องข้อมูลจากการรั่วไหล การถูกแก้ไขดัดแปลงโดยไม่ได้รับอนุญาตและการปฏิบัติตามกฎหมาย

๑) การควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูล เช่น การใช้ระบบล็อกอินและการยืนยันตัวตน

๒) การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับทางกฎหมาย

๒.๓ การจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) คือกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลให้คุณภาพ ปลอดภัยและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยทั่วไปประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน (กำหนดนโยบายและเป้าหมาย), การปฏิบัติ (จัดทำพจนานุกรมข้อมูลและควบคุม), การตรวจสอบ (ประเมินผล) และการปรับปรุง

๒.๓.๑ การเตรียมการและวางแผน (Planning)

๑) ศึกษาสภาพแวดล้อม ประเมินบริบทองค์กร วัฒนธรรม โครงสร้างและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) กำหนดขอบเขต เลือกชุดข้อมูล (Data Domain) หรือหน่วยงานนำร่องที่ต้องการทำธรรมาภิบาลก่อน

๓) กำหนดบทบาทความรับผิดชอบ แต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้ดูแลข้อมูล (Data Steward) และผู้ใช้อ้างอิงให้ชัดเจน

๔) สื่อสารและสร้างการรับรู้ อบรมและสร้างความเข้าใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการจัดการข้อมูล

๒.๓.๒ การปฏิบัติ (Execution)

๑) กำหนดนโยบายข้อมูล ร่างระเบียบการเข้าถึงข้อมูล การจัดเก็บและสิทธิการใช้งาน

๒) จัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata & Data Catalog) ทำทะเบียนจัดหมวดหมู่ข้อมูล คำอธิบายและจัดทำพจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary) เพื่อให้ค้นหาและเข้าใจตรงกัน

๓) กำหนดมาตรฐานและคุณภาพข้อมูล ตั้งเกณฑ์ความถูกต้อง ครบถ้วน และความทันสมัยของข้อมูล

๔) การตรวจสอบ ประเมินและรายงาน (Audit & Evaluation) เป็นประเมินการปฏิบัติตามนโยบาย ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลและจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัย

๕) การปรับปรุง (Improvement) เป็นนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงนโยบายเครื่องมือและกระบวนการจัดการข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๔ Data Governance Tool คือ ซอฟต์แวร์ที่ช่วยบริหารจัดการและกำกับดูแลข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางกำหนดสิทธิ์ จัดระเบียบ รักษาความปลอดภัยและตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลถูกต้อง เชื่อถือได้และนำไปใช้งานได้อย่างปลอดภัย ได้แก่

๒.๔.๑ Data Catalog ทำหน้าที่เป็น "สารบัญ" ค้นหาข้อมูล ช่วยให้รู้ว่าองค์กรมีข้อมูลอะไรเก็บไว้ที่ไหนและใครเป็นเจ้าของ

๒.๔.๒ Data Lineage ตรวจสอบเส้นทางที่มาและที่ไปของข้อมูล เพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือการไหลของข้อมูลภายในระบบ

๒.๔.๓ Data Quality Management ควบคุมมาตรฐานและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (เช่น ข้อมูลซ้ำซ้อนหรือไม่ครบถ้วน)

๒.๔.๔ Data Security & Privacy กำหนดนโยบายและควบคุมสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (เช่น PDPA หรือ GDPR)

๒.๕ การประเมินผลธรรมาภิบาล (Good Governance Assessment) คือกระบวนการวัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร โดยอ้างอิงหลักการ ๖-๑๐ ข้อ เช่น หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบและความคุ้มค่า สามารถทำได้ ๔ วิธีหลัก ดังนี้

๒.๕.๑ วิธีการประเมินผลธรรมาภิบาล

๑) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) ให้บุคลากร คณะกรรมการ หรือผู้บริหารทำแบบประเมินตนเองตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนด เพื่อจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุง

๒) การใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ (Survey & Interview) เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งภายในและภายนอก เช่น พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า หรือประชาชน เพื่อประเมินความโปร่งใสและประสิทธิภาพการทำงาน

๓) การตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (External Audit/Expert Evaluation) ให้ผู้ตรวจสอบภายในหรือหน่วยงานภายนอก (เช่น คณะกรรมการระดับชาติ) เข้ามาประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานสากล

๔) การประเมินผ่านดัชนีชี้วัด (Index-based Assessment) ใช้เครื่องมือมาตรฐานที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัดระดับธรรมาภิบาลโดยเฉพาะ

๒.๕.๒ เครื่องมือประเมินที่นิยมใช้

๑) ITA (Integrity and Transparency Assessment) เครื่องมือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

๒) Corporate Governance Scorecard แบบประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับกลุ่ม องค์กรธุรกิจและบริษัทจดทะเบียน

๓) OIT (Open Data Integrity and Transparency Assessment) การประเมินจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่โปร่งใสต่อสาธารณะ

๓. ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard) เพื่อการบริการภาครัฐ ได้ศึกษาและรับทราบถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งวิธีการจะดำเนินการและการให้บริการของภาครัฐสนับสนุนการพัฒนาองค์กรสู่ยุคดิจิทัลต่อไป

๔. แนวทางในการนำความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน

นำความรู้จากการใช้กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐสำหรับผู้บริหารยุคดิจิทัล (Data Governance Framework for Digital Executive) ไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ดังกล่าว รวมทั้งพัฒนาระบบการให้บริการในหน่วยงานให้ทันสมัย รวดเร็วและถูกต้อง โดยการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล

๕. ความต้องการการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (ถ้ามี)

การนำมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard) มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในด้านนโยบาย ทรัพยากร เทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากร และการกำกับติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานภาครัฐและสามารถขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

(นายต่อศักดิ์ หลวงโปธา)
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

(นางสาววันเพ็ญ หลวงกว้าง)
ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก